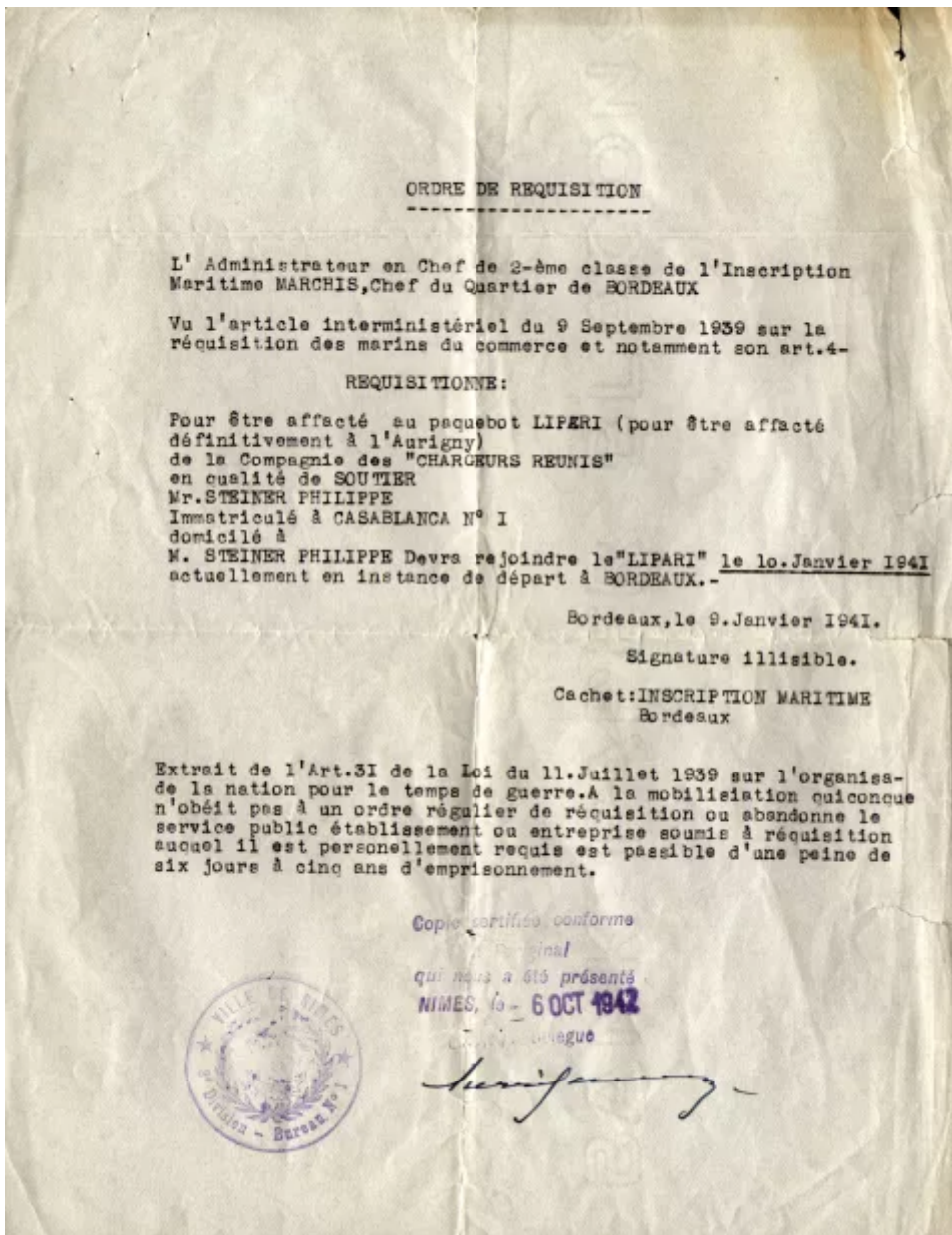

Mozgósítási Parancs

Ezt a papirost 1941 januárjában kaptam Bordeaux-ban. A Jamaïque hajón dolgoztam ekkor. A papír egy mozgósítási parancs volt. A Jamaïque kapitánya azt a megbízást kapta, hogy állítson fel egy légénységet, amelyik elmegy, és elvezet egy másik hajót, amelynek a teljes légénysége dezertált.

A hajónkkal épp Bordeaux-ban voltunk, és ott is maradtunk, ez volt a Jamaïque nevű hajó. Német megszállt területre vitt a hajó marhákat, Bordeaux-ba. Francia felségjelzés volt a hajón, de kollaboráns francia volt. Megérkeztünk Bordeaux-ba, és az első nappalon -- mert éjszaka érkeztünk -- mindenkit lefényképeztek, és adtak horogkeresztes igazolványt a legénységnek, hogy azok mehetek a földre. Név szerint szólították be a pasasokat, és amikor ott álltam, vártam, hogy szólítsanak, egyszerre kidugja egy német a fejét, és azt mondja, Steiner [nagyon németesen kiejtve]! Én azt hittem, hogy elájulok. Tíz perc múlva megvolt a horogkeresztes, fényképes igazolvány. A szolgálati társaim, a négerek, szabotázszt csináltak, és engem is bevontak ebbe. Bementünk a frigóba, és a tengerbe dobáltuk a félmarhákat, hogy ne jusson a németeknek. Én is vittem a hátamon, és egymás után nagyon szorgalmasan dobáltam a tengerbe, hogy ne legyen

nekik marhájuk. A hullámok hamar elvitték a marhákat, nem is tudtunk olyan sokat bedobni. Kábé egy óránk volt rá, hogy ezt titokban csinálhassuk. Legalább ötezer tonna hús volt a frigókban, úgyhogy olyan nagy kárt sajnos nem tudtunk okozni. Mivel természetesen éjszaka volt, nem vettek észre, és így legalább azt éreztük, hogy valamit mégis tettünk a németek ellen, egy kicsit megcsapoltuk a készleteiket.

Szabadságot kaptam Bordeaux-ban, és fölvettem a kapcsolatot egy pesti közeli ismerősöm nővérével. Tíz nap szabadságot kivettem, és elutaztam Vannes-ba őhózzájuk. Ők egy hangszerbolt tulajdonosai voltak. Akkor a Schönberg Michel, a zeneszerző még nem élt, csak a nővére, a bátyja és a szülei [A magyar szülőktől származó Claude-Michel Schönberg (sz. 1944) francia zeneszerzőről, a "Miss Saigon" és a "Nyomorultak" c. musical alkotójáról van szó. -- A szerk.]. Ott is történt egy kis incidens. Nagyon szívélyesek voltak. Én tengerészruhában voltam ott szabadságon, és akkor volt, hogy az olasz hadsereg megtámadta Görögországot, és megjelentek Vannes-ban a feliratok, hogy "Macaroni grillé en Grece" [francia: 'megsütötték a makarónit Görögországban']. Azt jelentette, hogy megsütötték az olaszokat Görögországban [Az interjúalany arra utal, hogy az olasz hadsereg 1940 októberében megindított támadása Görögország ellen kudarcba fullt a görög ellenállás miatt, és az olasz hadsereg minden tekintélyét elvesztette. -- A szerk.]. A maquis-mozgalom [a francia ellenállás] így akarta tudatni az emberekkel a jó hírt, ezért csinálta ezeket a kiírásokat. Persze ma már tudjuk, hogy ez egy lényegtelen eseménye volt a háborúnak, és sajnos semmi következménye nem lett. Ám ekkor még komolyabbnak tűnt a dolog, s a németek házról házra jártak, hogy kisüssék, hogy ki volt, aki írta. És bejöttek oda a Schönbergékhez, és én ott voltam. Igazoltam magam horogkeresztes igazolvánnyal, tisztelegtek és elmentek. Nem volt semmi, de közben a félelem... Aztán visszamentem Bordeaux-ba.

Egy francia hajó Buenosban ragadt, mert a legénység dezertált. És a hajót haza akarták hozni Franciaországba, és mozgósítottak egy legénységet. És az egyik tisztem szervezte ezt a legénységet. Mint kisült, ez a tiszt a maquis-mozgalom egyik vezetője volt. Pontosan tudta, hogy én ki vagyok, és beletett ebbe a mobilizálandó legénységbe. Így jutottam ki Bordeaux-ból, a német megszállóktól. Rátettek bennünket az Alsina nevű luxushajóra mint utasokat, ami Casablancába, majd Buenosba ment. Casablancában kiszálltam, az első dolgom volt, hogy bementem a post restante-ba, hogy van-e levelem. Ez 1941 ősz körül lehetett már. És akkor megkaptam a leveleket, persze azonnal írtam haza, hogy itt vagyok Casablancában megint, és minden rendben van, dolgozom. És elmentem az arab nőhöz is. És ott volt a fiókban a pénz, amit az öccse, mindig félretett -- állítólag a felét --, mindenesetre ott volt a fiókban egy jelentős összeg. De nekem nem is kellett, mert én kerestem, kaptam ennivalót, semmire nem költöttem.

Casablancában fölszállt a hajóra egy csomó portugál emigráns, akik Buenosba akartak menni. Elhajóztunk egy pár napon belül Dakarba [Akkor: város Francia Nyugat-Afrikában; ma Szenegál fővárosa. -- A szerk.]. S úgy volt, hogy Dakarból megy a hajó majd Buenosba, de Dakarból nem engedtek tovább bennünket, hanem ott vártuk az engedélyt, hogy mehessünk át az óceánon. Meleg volt, meg utasok, tele pénzzel, és csináltam egy mosodát ott a hajón. Csak ingeket vállaltam, de rengeteg ing volt, első osztályú utasok, örültek, ha valaki kimossa. Vettem két kollégát, akik mostak, én meg csak szárítottam és vasaltam. A fedélközben csináltunk egy kis helyet, a kollégák megengedték. Lementünk a partra, kisebb komissiókat vállaltunk, nem csaptam be őket, de nagyon sok pénzt kerestem. A hajón éltek az emberek, mint egy karanténban. Mint kisült, nem is engedték soha többé a hajót tovább, vissza kellett nekik menni. Akkor áttettek egy

másik hajóra, amelyik visszavitt bennünket Casablancába. De az rakottan ment, és mint utólag feltételezem, olyan tiltott árut vitt, amit nem szabadott volna. Karavánban mentünk, egy angol tengeralattjáró kilőtte a mi hajónkat, ami el is süllyedt. Öt és fél órát voltam a vízben. Először szétmentek a hajók, mert riadó volt, és mikor lefújták a riadót, visszajöttek és leengedték a mentőcsónakokat, és összeszedték a holmikat meg az embereket, akiket még éppen megtaláltak. Engem egy olasz mentőhajó húzott ki. Akkor visszakerültünk Casablancába. Visszamentem a barátnőmhöz.

Az Aurigny nevű hajóhoz, amihez indultunk, nem jutottunk el, nem engedték el a francia hajót, áttettek minket egy másik hajóra, és ott már mint legénység dolgoztunk tovább, La Marsa volt ennek a hajónak a neve. Ez volt az a hajó, amit később rakományostul süllyesztettek el. Az útvonalunk ezen a hajón Dakar -- Casablanca -- Marseille, oda-vissza többször, sokszor.